

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ

І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра журналістики та мовної комунікації

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

_____ Інна САВИЦЬКА

« » _____ 2026 р.

СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри журналістики
та мовної комунікації
протокол № 13 від 03 червня 2026 р.

Завідувач кафедри _____

Світлана ХАРЧЕНКО

РОЗГЛЯНУТО

Гарант ОП «Журналістика»

_____ Світлана ХАРЧЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА ЗМІ»

Галузь знань С Соціальні науки, журналістика та інформація

Спеціальність С7 Журналістика

Освітня програма «Журналістика»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробники: д-р філол. н., проф., завідувач кафедри журналістики та мовної комунікації Харченко С. В.

д-р філол. н., проф., професор кафедри журналістики та мовної комунікації Степаненко М. І.

канд. філол. н., доц., доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Кочукова Н. І.

канд. філол. н., доц., доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Литвинська С. В.

Київ – 2026

Опис навчальної дисципліни

Сучасна українська мова у засобах масової інформації (ЗМІ) відіграє ключову роль у формуванні громадської думки та мовної культури, впливаючи на сприйняття та трактування суспільних явищ. Мова сучасних українських засобів масової інформації є живим організмом, що постійно еволюціонує, наповнюється новими словами та виразами; виконує в інформаційному суспільстві роль своєрідної моделі національної мови; збагачує літературну мову, розвиваючи прийоми і методи дискусії та полеміки; відображає інтелектуально-креативний стан національної культури, національно-специфічний спосіб сприйняття і концептуалізації дійсності, а також когнітивну діяльність носіїв культури.

Дисципліна спрямована на те, щоб формувати усвідомлену висококультурну національно-мовну особистість; виробляти в майбутніх журналістів національно-свідоме ставлення до української мови як рідної та державної; удосконалювати й систематизувати мовну освіту майбутніх журналістів і виробляти у них стійку мовно-комунікативну компетенцію; підвищувати рівень орфографічної грамотності студентів при створенні фахових текстів; вдосконалювати вміння студентів співвідносити теоретичні знання з практичними потребами сучасних масмедіа, втілювати нові методичні ідеї у практику вивчення предмета; аналізувати явища, процеси і закономірності розвитку сучасної української мови, усвідомлювати їхню суть; розвивати в студентів уміння самостійно працювати з навчально-методичною літературою, їх пізнавальні інтереси, прагнення до вдосконалення своєї професійної підготовки.

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	<i>Перший (бакалаврський)</i>	
Спеціальність	<i>С Соціальні науки, журналістика та інформація</i>	
Освітня програма	<i>С7 Журналістика</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	420	
Кількість кредитів ECTS	14	
Кількість змістових модулів	12	
Курсовий проєкт (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	—	
Форми контролю	Екзамен (1 семестр, 1 курс)	
	Екзамен (2 семестр, 1 курс)	
	Екзамен (3 семестр, 2 курс)	
	Екзамен (4 семестр, 2 курс)	
	Екзамен (5 семестр, 3 курс)	
	Екзамен (6 семестр, 3 курс)	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1,2,3	-
Семестр	I,II,III,IV,V,VI	-
Лекції	105	-

Практичні, семінарські заняття	120	-
Лабораторні заняття	–	-
Самостійна робота	195	-
Індивідуальні завдання	–	-
Кількість аудиторних тижневих годин для денної форми навчання	2, 3, 3, 4, 2, 2	-

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування цілісного уявлення студентів про розвиток української мови та її самобутність, вивчення питань правопису та культури мови на сучасному мовному зрізі, ознайомлення з науковими концепціями вивчення питань кодифікації мовних норм; вироблення вмій і навичок у використанні фонетичних засобів мови, нормативного мовлення, правил правопису; відпрацювання практичних умінь слововживання, творення граматичних форм із дотриманням чинних норм сучасної української літературної мови; аналіз синтаксичних категорій і синтаксичних одиниць, а також удосконалення навиків із пунктуації щодо літературних норм.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціально комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою.

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції

СК02. Здатність формувати інформаційний контент.

СК03. Здатність створювати медіапродукт.

Програмні результати навчання

ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

ПР08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

ПР11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

ПР14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

ПР15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

Разом за змістовим модулем 2	36	7	7			18							
Усього годин за 1 семестр	60	15	15			30							

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	ла	ін	с.р		л	п	ла	ін	с.

Модуль 3. Лексикологія. Системна організація та функціонування лексики сучасних українських медіа

Тема 9. Лексикологія в системі мовознавчих дисциплін. Слово як основна одиниця медіатексту.	1-2		2	2			7						
Тема 10. Системні зв'язки лексики в сучасному медійному дискурсі. Основні поняття парадигматичних відношень (гіпонімія, лексико-семантичне поле)	3		1	2									
Тема 11. Мовні явища синонімії, антонімії, омонімії, паронімії і журналістська практика. Типи синонімів, омонімів, антонімів, паронімів.	4		2	2									
Тема 12. Типологія лексичних значень та їх реалізація в журналістських текстах. Полісемія та моносемія.	5		1	2									
Тема 13. Пряме і переносне значення слів у сучасних медіа. Метафора, метонімія, синекдоха. Тропеїчні засоби в медіадискурсі.	6-7		2	4									
Разом за змістовим модулем 3	27		8	12			7						

Модуль 4. Лексичні процеси в сучасному українському медіапросторі

Тема 14. Стилїстична диференціація лексики в мові ЗМІ (загальноновживана, термінологічна, діалектна, розмовна, професійна й спеціальна).	8-10		2	6			8						
--	------	--	---	---	--	--	---	--	--	--	--	--	--

Тема 15. Емоційно-експресивні засоби в різних жанрах мови преси. Стилiстично знижена лексика (жаргонiзми, арготизми, вульгаризми): мовно-етичнi аспекти використання.	11-13		3	6										
Тема 16. Лексичнi засоби репрезентацiї сучасного українського медiатексту	14-15		2	6										
Разом за модулем 4	33		7	18			8							
Усього годин за 2 семестр	60		15	30			15							

Назви змiстових модулiв i тем	Кiлькiсть годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижнi	усього	у тому числi					усього	у тому числi					
л			п	лаб	iнд	с.р.	л		п	лаб	iнд	с.р.		
Модуль 5. Склад лексики сучасної української мови з погляду її походження. Новiтня лексика сучасної журналістики														
Тема 17. Власне українська лексика. Запозичення як джерело поповнення словникового складу новiтнiх українських медiа.	1-2		2	4			30							
Тема 18. Освоєння англiзмiв в українській iнтернет-комунiкацiї. Функцiонування варваризмiв, екзотизмiв, макаронизмiв у медiйнiй мовi.	3-4		2	4										
Тема 19. Активна й пасивна лексика. Змiна лексичного значення вживаних у мовi слiв.	5-6		2	6										
Тема 20. Неологiзми, okaziоналізми, архаїзми, історизми. Динаміка словникового складу сучасної української мови ЗМІ	7-8		2	6										
Разом за змiстовим модулем 5	58		8	20			30							

Модуль 6. Українська фразеологія: джерела, структура, семантика.												
Лексикографія.												
Тема 21. Фразеологія як лінгвістична дисципліна. Класифікація фразеологізмів.	9-10		2	4				15				
Тема 22. Традиційна й трансформована фразеологія в медійній мові. Основні структурно-семантичні прийоми. Трансформація і варіантність фразеологічних одиниць.	11-12		3	2								
Тема 23. Лексикографія як прикладна наукова дисципліна. Розвиток української лексикографії.	13-15		2	4								
Разом за модулем 6	32		7	10				15				
Усього годин за 3 семестр	90		15	30				45				

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	ла	ін	с.р		л	п	ла	ін	с.р	

Модуль 7. Морфологія як розділ мовознавства. Морфеміка, словотвір												
Тема 24. Морфологія. Предмет морфології. Граматичне значення слова та його структура.	1		2	2				20				
Тема 25. Морфеміка як рівень мовної системи та як розділ мовознавства	2		2	2								
Тема 26. Словотвір і способи словотворення в сучасній українській літературній мові	3-5		6	6								
Разом за змістовим модулем 7	40		10	10				20				

Модуль 8. Лексико-граматичні класи в масмедійному дискурсі: традиції і новації												
Тема 27. Новітні зміни в межах граматичних категорій іменника	6-8		4	6				40				

Тема 28. Дієслово в контексті сучасних тенденцій до перегляду нормативних засад української літературної мови	9-11		4	8										
Тема 29. Нові тенденції у вживанні граматичних форм прикметника, числівника, займенника в медійному дискурсі	11-12		6	4										
Тема 30. Процесові поняття	13		2	2										
Тема 31. Службові частини мови (службові слова морфеми) у ЗМІ	14-15		4	4										
Разом за модулем 8	80		20	20				40						
Усього годин за 4 семестр	120		30	30				60						

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	ла б	ін д	с.р		л	п	ла б	ін д	с.р	
Модуль 9. Словосполучення														
Тема 32. Предмет і об'єкт синтаксису. Синтаксичні одиниці. Типи синтаксичних зв'язків та їх особливості.	1	4	1	1			9							
Тема 33. Словосполучення як синтаксична одиниця. Різновиди словосполучень за типом зв'язку та структурою.	2-3	7	2	2										
Тема 34. Підрядні словосполучення, їх типи за частиномовним вираженням головного компонента, за ступенем семантичної спаяності, за способом зв'язку та семантико-синтаксичними відношеннями між компонентами.	4-5	8	2	2										
Разом за модулем 9		19	5	5			9							
Модуль 10. Просте неускладнене речення														

із різними засобами ускладнення														
Разом за модулем 11			5	5			10							
Модуль 12. Складне речення														
Тема 44. Основні структурно-семантичні ознаки складного речення. Класифікація складних речень	6	4	2				20							
Тема 45. Складносурядні речення і їх різновиди.	7-8	7	2	2										
Тема 46. Складно-підрядні речення (елементарні та багатокомпонентні) та їх різновиди.	9-10	9	2	2										
Тема 47. Безсполучникові складні речення і їх різновиди	11-12	8	2	2										
Тема 48. Багатокомпонентні речення з різними видами зв'язку	13-14	6	2	2										
Тема 49. Пунктуаційний та синтаксичний аналіз речень складного речення	15	6		2										
Разом за модулем 12			10	10			20							
Усього годин за 6 семестр		60	15	15			30							

3. Темати лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Українська мова як державна: історія та сучасність. Мовна політика в Україні.	2
2.	Графіка і орфографія та їх роль у ЗМІ. Шрифти. Складнощі правопису слів та їх уживання в медіадискурсі.	2
3.	Фонетика. Мовний апарат: відділи, органи, функції. Поняття артикуляційної бази та її роль у відтворенні комунікативних технологій	2
4.	Класифікація звуків та їх артикуляційні особливості. Способи творення звуків та усунення дефектів у мовленні журналістів	2
5.	Орфоепія. Звуки в потоці мовлення	2
6.	Сегментні одиниці мовлення. Склад. Суперсегментні одиниці як інструментарій ЗМІ. Наголос.	2
7.	Милозвучність (евфонія) української мови. Закони милозвучності в практиці професійного комунікатора.	2
8.	ШІ й українська вимовна норма	1
9.	Лексикологія в системі мовознавчих дисциплін. Слово як основна одиниця медіатексту	2

10.	Системні зв'язки лексики в сучасному медійному дискурсі. Основні поняття парадигматичних відношень (гіпонімія, лексико-семантичне поле)	2
11.	Мовні явища синонімії, антонімії, омонімії, паронімії і журналістська практика. Типи синонімів, омонімів, антонімів, паронімів.	2

12.	Типологія лексичних значень та їх реалізація в журналістських текстах. Полісемія та моносемія.	2
13.	Пряме і переносне значення слів у сучасних медіа. Метафора, метонімія, синекдоха. Тропеїчні засоби в медіадискурсі.	2
14.	Стилістична диференціація лексики в мові ЗМІ (загальноживана, термінологічна, діалектна, розмовна, професійна й спеціальна).	3
15.	Емоційно-експресивні засоби в різних жанрах мови преси. Стилістично знижена лексика (жаргонізми, арготизми, вульгаризми): мовно-етичні аспекти використання.	2
16.	Лексичні засоби репрезентації сучасного українського медіатексту.	2
17.	Власне українська лексика. Запозичення як джерело поповнення словникового складу новітніх українських медіа.	2
18.	Освоєння англізмів в українській інтернет-комунікації. Функціонування варваризмів, екзотизмів, макаронізмів у медійній мові.	2
19.	Активна й пасивна лексика. Зміна лексичного значення вживаних у мові слів. Неологізми, okazіоналізми, архаїзми, історизми. Динаміка словникового складу сучасної української мови ЗМІ	2
20.	Фразеологія як лінгвістична дисципліна. Класифікація фразеологізмів.	3
21.	Традиційна й трансформована фразеологія в медійній мові. Основні структурно-семантичні прийоми. Трансформація і варіантність фразеологічних одиниць.	2
22.	Лексикографія як прикладна наукова дисципліна. Розвиток української лексикографії. Найдавніші українські словники. Сучасний стан лексикографії в Україні. Загальна характеристика словників. Енциклопедичні й лінгвістичні словники.	2
23.	Морфологія. Предмет морфології. Граматичне значення слова та його структура.	2
24.	Морфеміка як рівень мовної системи та як розділ мовознавства	2
25.	Словотвір і способи словотворення в сучасній українській літературній мові	6
26.	Новітні зміни в межах граматичних категорій іменника	4
27.	Дієслово в контексті сучасних тенденцій до перегляду нормативних засад української літературної мови	4
28.	Нові тенденції у вживанні граматичних форм прикметника, числівника, займенника в медійному дискурсі	6
29.	Процесові поняття	2
30.	Службові частини мови (службові слова-морфеми) у ЗМІ	4

31.	Предмет і об'єкт синтаксису. Синтаксичні одиниці. Типи синтаксичних зв'язків та їх особливості.	1
32.	Словосполучення як синтаксична одиниця. Різновиди словосполучень за типом зв'язку та структурою.	2
33.	Підрядні словосполучення, їх типи за частиномовним вираженням головного компонента, за ступенем семантичної спаяності, за способом зв'язку та семантико-синтаксичними відношенням між компонентами.	2
34.	Речення як основна синтаксична одиниця, його ознаки. Аспекти вивчення речення у сучасному мовознавстві.	2
35.	Класифікація простих речень за комунікативними та структурно-граматичними особливостями.	2
36.	Двоскладне речення. Типи підметів та присудків; способи їх вираження.	2
37.	Односкладні речення і їх різновиди	2
38.	Другорядні члени речення. Їх типи та способи вираження. Неповні речення та їх різновиди.	2
39.	Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Речення з відокремленими членами.	2
40.	Речення із вставними і вставленими конструкціями. Речення із звертанням	2
41.	Пунктуаційний та синтаксичний аналіз речень із різними засобами ускладнення	1
42.	Основні структурно-семантичні ознаки складного речення. Класифікація складних речень	2
43.	Складносурядні речення і їх різновиди.	2
44.	Складнопідрядні речення (елементарні та багатокомпонентні) та їх різновиди	2
45.	Безсполучникові складні речення і їх різновиди	2
46.	Багатокомпонентні речення з різними видами зв'язку	2

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назви тем	К-сть год.
1.	Українська мова як державна: історія та сучасність. Мовна політика в Україні.	2
2.	Графіка і орфографія та їх роль у ЗМІ. Шрифти. Складнощі правопису слів та їх уживання в медіадискурсі.	2
3.	Фонетика. Мовний апарат: відділи, органи, функції. Поняття артикуляційної бази та її роль у відтворенні комунікативних технологій	2
4.	Класифікація звуків та їх артикуляційні особливості. Способи творення звуків та усунення дефектів у мовленні журналістів	2
5.	Орфоепія. Звуки в потоці мовлення	2
6.	Сегментні одиниці мовлення. Склад. Суперсегментні одиниці як інструментарій ЗМІ. Наголос.	2
7.	Милозвучність (евфонія) української мови. Закони милозвучності в практиці професійного комунікатора.	2

8.	ШІ й українська вимовна норма	1
9.	Лексикологія в системі мовознавчих дисциплін. Слово як основна одиниця медіатексту	2
10.	Системні зв'язки лексики в сучасному медійному дискурсі. Основні поняття парадигматичних відношень (гіпонімія, лексико-семантичне поле)	2
11.	Мовні явища синонімії, антонімії, омонімії, паронімії і журналістська практика. Типи синонімів, омонімів, антонімів, паронімів.	2
12.	Типологія лексичних значень та їх реалізація в журналістських текстах. Полісемія та моносемія.	2
13.	Пряме і переносне значення слів у сучасних медіа. Метафора, метонімія, синекдоха. Тропеїчні засоби в медіадискурсі.	4
14.	Стилістична диференціація лексики в мові ЗМІ (загальнонавчана, термінологічна, діалектна, розмовна, професійна й спеціальна).	6
15.	Емоційно-експресивні засоби в різних жанрах мови преси. Стилістично знижена лексика (жаргонізми, арготизми, вульгаризми): мовно-етичні аспекти використання.	6
16.	Лексичні засоби репрезентації сучасного українського медіатексту	6
17.	Власне українська лексика. Запозичення як джерело поповнення словникового складу новітніх українських медіа.	4
18.	Освоєння англізмів в українській інтернет-комунікації. Функціонування варваризмів, екзотизмів, макаронізмів у медійній мові.	4
19.	Активна й пасивна лексика. Зміна лексичного значення вживаних у мові слів.	6
20.	Неологізми, okazіоналізми, архаїзми, історизми. Динаміка словникового складу сучасної української мови ЗМІ	6
21.	Фразеологія як лінгвістична дисципліна. Класифікація фразеологізмів.	4
22.	Традиційна й трансформована фразеологія в медійній мові. Основні структурно-семантичні прийоми. Трансформація і варіантність фразеологічних одиниць.	4
23.	Перекладні, тлумачні, етимологічні, фразеологічні словники. Словники синонімів, антонімів, паронімів.	2
24.	Морфологія. Предмет морфології. Граматичне значення слова та його структура.	2
25.	Морфеміка як рівень мовної системи та як розділ мовознавства	2
26.	Словотвір і способи словотворення в сучасній українській літературній мові	4
27.	Новітні зміни в межах граматичних категорій іменника	6
28.	Дієслово в контексті сучасних тенденцій до перегляду нормативних засад української літературної мови	6
29.	Нові тенденції у вживанні граматичних форм прикметника, числівника, займенника в медійному дискурсі	4
30.	Процесові поняття	2

31	Службові частини мови (службові слова-морфеми) у ЗМІ	4
32	Предмет і об'єкт синтаксису. Синтаксичні одиниці. Типи синтаксичних зв'язків та їх особливості. Словосполучення як синтаксична одиниця. Різновиди словосполучень за типом зв'язку та структурою.	1
33	Підрядні словосполучення, їх типи за частиномовним вираженням головного компонента, за ступенем семантичної спаяності, за способом зв'язку та семантико- синтаксичними відношенням між компонентами.	2
34	Сурядні словосполучення. Виокремлення та аналіз підрядних та сурядних словосполучень.	2
35	Речення як основна синтаксична одиниця, його ознаки. Аспекти вивчення речення у сучасному мовознавстві.	2
36	Класифікація простих речень за комунікативними та структурно- граматичними особливостями.	2
37	Двоскладне речення. Типи підметів та присудків; способи їх вираження. Односкладні речення і їх різновиди.	2
38	Другорядні члени речення. Їх типи та способи вираження. Неповні речення та їх різновиди.	2
39	Повний синтаксичний аналіз простого речення.	2
40	Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Речення з відокремленими членами.	1
41	Речення із вставними і вставленими конструкціями. Речення із звертанням.	2
42	Пунктуаційний та синтаксичний аналіз речень із різними засобами ускладнення.	2
43	Основні структурно-семантичні ознаки складного речення. Класифікація складних речень.	2
44	Складносурядні речення і їх різновиди.	2
45	Складнопідрядні речення (елементарні та багатоконпонентні) та їх різновиди.	2
46	Безсполучникові складні речення і їх різновиди.	2
47	Багатоконпонентні речення з різними видами зв'язку.	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Самостійна робота 1. Фонетичний портрет відомої людини (медійної особистості)	12
2.	Самостійна робота 2. Фонетичний аналіз ШІ-дикторів в аудіовізуальних медіа	18
3.	Самостійна робота 3. Проаналізувати новинний матеріал одного з українських онлайн-видань (500–1000 слів). Визначити ключові слова тексту та схарактеризувати їхню роль у формуванні змісту повідомлення.	7
4.	Самостійна робота 4. Дібрати по 15 прикладів уживання в сучасних медіатекстах трансформованих і традиційних фразеологічних одиниць	8
5.	Самостійна робота 5. Виконати комплексний лексичний аналіз журналістського матеріалу (1–2 сторінки): визначити тематичні групи	30

	лексики; знайти приклади синонімії, антонімії, полісемії; проаналізувати тропи та експресивні засоби.	
6.	Самостійна робота 6. Сучасна словникова база України	15
7.	Самостійна робота 7. Словотворення в медіатекстах	20
8.	Самостійна робота 8. Новітні тенденції вживання частин мови в медіапросторі	40
9.	Самостійна робота 9. Словосполучення	9
10.	Самостійна робота 10. Просте неускладнене речення	21
11.	Самостійна робота 11. Просте ускладнене речення	10
12.	Самостійна робота 12. Складне речення	20

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- поточне та модульне тестування;
- самостійні роботи;
- практичні роботи;
- індивідуальні завдання;
- командні проекти;
- презентації та виступи на наукових заходах.

№ з/п	Назва теми	ПРН	Методи та засоби діагностики результатів навчання
1.	Українська мова як державна: історія та сучасність. Мовна політика в Україні.	4, 8, 11	<i>Дебати.</i> Експрес-дискусія на тему: «Мовні квоти на радіо/ТБ та в інтернет-медіа: цензура чи захист нацбезпеки?»
2.	Графіка і орфографія та їх роль у ЗМІ. Шрифти. Складнощі правопису слів та їх уживання в медіадискурсі.	8, 11, 14, 15	<i>Письмовий практикум</i> «Редактор стрічки новин». Картки із медіатекстами
3.	Фонетика. Мовний апарат: відділи, органи, функції. Поняття артикуляційної бази та її роль у відтворенні комунікативних технологій	8, 11	<i>Практичний тренінг-аудит (самодіагностика).</i> Виконання комплексу артикуляційної та дихальної гімнастики перед дзеркалом/камерою

4.	Класифікація звуків та їх артикуляційні особливості. Способи творення звуків та усунення дефектів у мовленні журналістів	11	<i>Робота у «мовній лабораторії» (взаємоконтроль). Фонетичний диктант складних звукових конструкцій</i>
5.	Орфоепія. Звуки в потоці мовлення	4, 8, 15	<i>Аудіоредагування на слух. Прослуховування фрагментів радіоефірів із орфоепічними помилками</i>
6.	Сегментні одиниці мовлення. Склад. Суперсегментні одиниці як інструментарій ЗМІ. Наголос.	4, 8, 15	<i>Бліц-тест. Тест «Словник диктора»: розставлення наголосів у медійних словах</i>
7.	Милозвучність (евфонія) української мови. Закони милозвучності в практиці професійного комунікатора.	4, 8, 15	<i>Практична робота «Евфонічний фільтр». Письмова вправа на перебудову тексту, перевантаженого збігом приголосних або голосних</i>
8.	ШІ й українська вимовна норма	4, 11, 15	<i>Критичний семінар-дискусія. Презентація-спростування зразка ШІ-озвучення.</i>
9.	Лексикологія в системі мовознавчих дисциплін. Слово як основна одиниця медіатексту	4, 8, 11	<i>Мінікейс «Одне слово – різні сенси в медіа». Усне опитування. Аналіз журналістського тексту.</i>
10.	Системні зв'язки лексики в сучасному медійному дискурсі. Основні поняття парадигматичних відношень (гіпонімія, лексико-семантичне поле)	4, 8, 14	<i>Практична робота «Карта лексико-семантичного поля». Робота в малих групах. Захист результатів.</i>
11.	Мовні явища синонімії, антонімії, омонімії, паронімії і журналістська практика. Типи синонімів, омонімів, антонімів, паронімів.	4, 11, 15	<i>Редакторський практикум «Знайди мовну пастку». Аналіз медійних помилок.</i>

12.	Типологія лексичних значень та їх реалізація в журналістських текстах. Полісемія та моносемія.	4, 8, 14	Контекстний аналіз медіатекстів. Індивідуальне завдання «Полісемія в новинах».
13.	Пряме і переносне значення слів у сучасних медіа. Метафора, метонімія, синекдоха. Тропеїчні засоби в медіадискурсі.	11, 14, 15	Творча лабораторія заголовків. Аналіз тропів у медіа. Презентація прикладів із сучасної преси.
14.	Стилістична диференціація лексики в мові ЗМІ (загальноновживана, термінологічна, діалектна, розмовна, професійна й спеціальна).	4, 11, 15	Практична робота «Лексичний паспорт медіатексту». Порівняльний аналіз новини та аналітичної статті.
15.	Емоційно-експресивні засоби в різних жанрах мови преси. Стилістично знижена лексика (жаргонізми, арготизми, вульгаризми): мовно-етичні аспекти використання.	11, 14, 15	Дискусія «Межі допустимого в журналістиці». Експертиза заголовків і дописів у соцмережах медіа.
16.	Лексичні засоби репрезентації сучасного українського медіатексту	4, 8, 14	Експертиза заголовків і дописів у соцмережах медіа.
17.	Власне українська лексика. Запозичення як джерело поповнення словникового складу новітніх українських медіа.	4, 8, 11	Аналітична вправа «Український відповідник». Робота з онлайн-словниками. Лексичний диктант.
18.	Освоєння англізмів в українській інтернет-комунікації. Функціонування варваризмів, екзотизмів, макаронізмів у медійній мові.	4, 11, 14, 15	Круглий стіл «Англізми: необхідність чи мода?». Аналіз контенту онлайн-медіа.
19.	Активна й пасивна лексика. Зміна лексичного значення вживаних у мові слів.	4, 8, 14	Дослідницьке завдання «Життєвий цикл слова». Робота з корпусами текстів та медіаархівами.
20.	Неологізми, okazіоналізми, архаїзми, історизми. Динаміка словникового складу сучасної української мови ЗМІ	4, 8, 14, 15	Проект «Слово року в українських медіа». Створення мультимедійної презентації.

21.	Фразеологія як лінгвістична дисципліна. Класифікація фразеологізмів.	11, 14, 15	Практикум «Фразеологізм у заголовку». Творче редагування медійних текстів.
22.	Лексикографія як прикладна наукова дисципліна. Розвиток української лексикографії. Найдавніші українські словники. Сучасний стан лексикографії в Україні. Загальна характеристика словників. Енциклопедичні й лінгвістичні словники.	4, 8, 11	Вебквест «Словникові ресурси журналіста». Огляд електронних словників.
23.	Морфологія. Предмет морфології. Граматичне значення слова та його структура.	4, 11	Тестування. Морфологічний аналіз фрагментів медіатекстів.
24.	Морфеміка як рівень мовної системи та як розділ мовознавства	8, 11	Практична робота з морфемного аналізу актуальної медіалексики.
25.	Словотвір і способи словотворення в сучасній українській літературній мові	4, 8, 14	Воркшоп «Як народжуються нові слова». Побудова словотвірних моделей медіанеологізмів.
26.	Новітні зміни в межах граматичних категорій іменника	8, 11, 15	Редакторський аналіз публікацій. Тест-коректор.
27.	Дієслово в контексті сучасних тенденцій до перегляду нормативних засад української літературної мови	11,15	Практикум із редагування журналістських текстів. Самостійна робота з нормативними джерелами.
28.	Нові тенденції у вживанні граматичних форм прикметника, числівника, займенника в медійному дискурсі	11,14,15	Робота з кейсами. Редагування текстів із граматичними помилками.
29.	Процесові поняття	4, 8, 11	Усне опитування. Побудова концептуальної карти понять. Мінітестування.
30.	Службові частини мови (службові слова-морфеми) у ЗМІ	11, 14, 15	Практична робота «Точність і логіка тексту». Редагування медіаматеріалів. Підсумковий тест.

31.	Предмет і об'єкт синтаксису. Синтаксичні одиниці. Типи синтаксичних зв'язків та їх особливості.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Усне опитування, письмове тестування
32.	Словосполучення як синтаксична одиниця. Різновиди словосполучень за типом зв'язку та структурою.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Письмове опитування, аналіз кейсів, онлайн-тестування
33.	Підрядні словосполучення, їх типи за частиномовним вираженням головного компонента, за ступенем семантичної спаяності, за способом зв'язку та семантико-синтаксичними відношенням між компонентами.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Оцінювання практичної роботи.
34.	Речення як основна синтаксична одиниця, його ознаки. Аспекти вивчення речення у сучасному мовознавстві.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Усне опитування, письмове тестування
35.	Класифікація простих речень за комунікативними та структурно-граматичними особливостями.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Письмове опитування, аналіз кейсів, онлайн-тестування
36.	Двоскладне речення. Типи підметів та присудків; способи їх вираження.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Аналітичний звіт, захист мініпроєкту
37.	Односкладні речення і їх різновиди	ПР 04, 08, 11,14, 15	Усне опитування, письмове тестування,
38.	Другорядні члени речення. Їх типи та способи вираження. Неповні речення та їх різновиди.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Аналітичний звіт, захист мініпроєкту
39.	Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Речення з відокремленими членами.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Письмове опитування, аналіз кейсів, онлайн-тестування
40.	Речення із вставними і вставленими конструкціями. Речення із звертанням	ПР 04, 08, 11,14, 15	Аналітичний звіт, захист мініпроєкту
41.	Пунктуаційний та синтаксичний аналіз речень із різними засобами ускладнення	ПР 04, 08, 11,14, 15	Оцінювання практичної роботи.
42.	Основні структурно-семантичні ознаки складного речення. Класифікація складних речень	ПР 04, 08, 11,14, 15	Аналітичний звіт, захист мініпроєкту
43.	Складносурядні речення і їх різновиди.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Оцінювання практичної роботи.
44.	Складнопідрядні речення (елементарні та багатоконпонентні) та їх	ПР 04, 08, 11,14, 15	Усне опитування, письмове тестування
45.	Безсполучникові складні речення і їх різновиди	ПР 04, 08, 11,14, 15	Усне опитування, письмове тестування
46.	Багатоконпонентні речення з різними видами зв'язку	ПР 04, 08, 11,14, 15	Оцінювання практичної роботи.

7. Методи навчання

– метод проблемного навчання;

- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод проєктного навчання;
- метод змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод проблемного викладу;
- метод пошуку;
- метод командної роботи.

	Назва теми	ПРН	Методи навчання і викладання
1.	Українська мова як державна: історія та сучасність. Мовна політика в Україні.	4, 8, 11	метод навчальних дискусій та дебатів; проблемна лекція з елементами дискусії
2.	Графіка і орфографія та їх роль у ЗМІ. Шрифти. Складнощі правопису слів та їх уживання в медіадискурсі.	8, 11, 14, 15	метод командної роботи, лінгвістичний тренажер; демонстрація інтерфейсів графічних редакторів та шрифтового дизайну
3.	Фонетика. Мовний апарат: відділи, органи, функції. Поняття артикуляційної бази та її роль у відтворенні комунікативних технологій	8, 11	практичне самоспостереження, метод відеодзеркала; імітаційно-демонстраційний метод
4.	Класифікація звуків та їх артикуляційні особливості. Способи творення звуків та усунення дефектів у мовленні журналістів	11	метод командної роботи, метод скоромовних батлів; метод моделювання фонетичних ситуацій
5.	Орфоепія. Звуки в потоці мовлення	4, 8, 15	лінгвістичний аудіоскринінг, фонетичне транскрибування тексту; аудіовізуальний метод
6.	Сегментні одиниці мовлення. Склад. Суперсегментні одиниці як інструментарій ЗМІ. Наголос.	4, 8, 15	метод практико-орієнтованого навчання; бліц-гра на акцентологію; метод експрес-опитування

7.	Милозвучність (евфонія) української мови. Закони милозвучності в практиці професійного комунікатора.	4, 8, 15	метод практико-орієнтованого навчання, метод «лінгвістичного фільтра»; проблемний виклад, метод порівняльного аналізу
8.	ШІ й українська вимовна норма	4, 11, 15	метод навчання через дослідження; лекція-дискусія, критичний аналіз техноло-гічних трендів
9.	Лексикологія в системі мовознавчих дисциплін. Слово як основна одиниця медіатексту	4, 8, 11	проблемна лекція; метод пошуку; аналіз кейсів із сучасних медіа; метод візуалізації лексичних зв'язків
10.	Системні зв'язки лексики в сучасному медійному дискурсі. Основні поняття парадигматичних відношень (гіпонімія, лексико-семантичне поле)	4, 8, 14	проблемно-аналітичний метод
11.	Мовні явища синонімії, антонімії, омонімії, паронімії і журналістська практика. Типи синонімів, омонімів, антонімів, паронімів.	4, 11, 15	метод практико-орієнтованого навчання; робота з кейсами мовних помилок
12.	Типологія лексичних значень та їх реалізація в журналістських текстах. Полісемія та моносемія.	4, 8, 14	проблемний виклад; контекстуальний аналіз медіатекстів;
13.	Пряме і переносне значення слів у сучасних медіа. Метафора, метонімія, синекдоха. Тропеїчні засоби в медіадискурсі.	11, 14, 15	творча майстерня журналіста; метод аналізу медіадискурсу;
14.	Стилістична диференціація лексики в мові ЗМІ (загальноновживана, термінологічна, діалектна, розмовна, професійна й спеціальна).	4, 11, 15	метод практико-орієнтованого навчання; порівняльно-стилістичний аналіз
15.	Емоційно-експресивні засоби в різних жанрах мови преси. Стилістично знижена лексика (жаргонізми, арготизми, вульгаризми): мовно-етичні аспекти використання.	11, 14, 15	метод навчальних дебатів; проблемна лекція; аналіз медіаконтенту;
16.	Лексичні засоби репрезентації сучасного українського медіатексту	11, 14, 15	медіалінгвістичний практикум; робота в малих групах; аналіз

			журналістських матеріалів
17.	Власне українська лексика. Запозичення як джерело поповнення словникового складу новітніх українських медіа.	4, 8, 11	навчання через дослідження; проблемна дискусія; робота з електронними словниками
18.	Освоєння англізмів в українській інтернет-комунікації. Функціонування варваризмів, екзотизмів, макаронізмів у медійній мові.	4, 11, 14, 15	метод критичного оцінювання медіаконтенту
19.	Активна й пасивна лексика. Зміна лексичного значення вживаних у мові слів.	4, 8, 14	дослідницький метод
20.	Неологізми, okazіоналізми, архаїзми, історизми. Динаміка словникового складу сучасної української мови ЗМІ	4, 8, 14, 15	проектне навчання; метод моніторингу медіапростору
21.	Фразеологія як лінгвістична дисципліна. Класифікація фразеологізмів.	11, 14, 15	метод практико-орієнтованого навчання; аналіз заголовкових комплексів
22.	Лексикографія як прикладна наукова дисципліна. Розвиток української лексикографії. Найдавніші українські словники. Сучасний стан лексикографії в Україні. Загальна характеристика словників. Енциклопедичні й лінгвістичні словники.	4, 8, 11	метод самостійного пошуку інформації; демонстрація цифрових словникових ресурсів
23.	Морфологія. Предмет морфології. Граматичне значення слова та його структура.	4, 11	проблемна лекція; інтерактивне моделювання граматичних категорій
24.	Морфеміка як рівень мовної системи та як розділ мовознавства	8, 11	практико-орієнтоване навчання; морфемний конструктор
25.	Словотвір і способи словотворення в сучасній українській літературній мові	4, 8, 14	дослідницький метод; воркшоп зі словотворення
26.	Новітні зміни в межах граматичних категорій іменника	8, 11, 15	проблемний виклад; аналіз мовної практики ЗМІ; метод нормативно-стилістичного коментування

27.	Дієслово в контексті сучасних тенденцій до перегляду нормативних засад української літературної мови	11, 15	практичний редакторський тренінг
28.	Нові тенденції у вживанні граматичних форм прикметника, числівника, займенника в медійному дискурсі	11, 14, 15	кейс-метод; метод практико-орієнтованого навчання
29.	Процесові поняття	4, 8, 11	проблемна лекція
30.	Службові частини мови (службові слова-морфеми) у ЗМІ	11, 14, 15	практикум із редагування текстів; метод функціонального аналізу; інтерактивна робота в групах
31.	Предмет і об'єкт синтаксису. Синтаксичні одиниці. Типи синтаксичних зв'язків та їх особливості.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Метод навчання через дослідження
32.	Словосполучення як синтаксична одиниця. Різновиди словосполучень за типом зв'язку та структурою.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Метод проблемного навчання, метод навчання через дослідження
33.	Підрядні словосполучення, їх типи за частиномовним вираженням головного компонента, за ступенем семантичної спаяності, за способом зв'язку та семантико-синтаксичними відношенням між компонентами.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Метод проблемного викладу
34.	Речення як основна синтаксична одиниця, його ознаки. Аспекти вивчення речення у сучасному мовознавстві.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Метод командної роботи
35.	Класифікація простих речень за комунікативними та структурно-граматичними особливостями.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Метод проблемного навчання, метод навчання через дослідження
36.	Двоскладне речення. Типи підметів та присудків; способи їх вираження.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Метод практико-орієнтованого навчання
37.	Односкладні речення і їх різновиди	ПР 04, 08, 11,14, 15	Метод командної роботи
38.	Другорядні члени речення. Їх типи та способи вираження. Неповні речення та їх різновиди.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Метод навчання через дослідження

39.	Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Речення з відокремленими членами.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Метод навчальних дискусій та дебатів
40.	Речення із вставними і вставленими конструкціями. Речення із звертанням	ПР 04, 08, 11,14, 15	Метод практико-орієнтованого навчання
41.	Пунктуаційний та синтаксичний аналіз речень із різними засобами ускладнення	ПР 04, 08, 11,14, 15	Метод командної роботи
42.	Основні структурно-семантичні ознаки складного речення. Класифікація складних речень	ПР 04, 08, 11,14, 15	Метод навчання через дослідження
43.	Складносурядні речення і їх різновиди.	ПР 04, 08, 11,14, 15	Метод навчальних дискусій та дебатів
44.	Складнопідрядні речення (елементарні та багатокомпонентні) та їх	ПР 04, 08, 11,14, 15	Метод проблемного навчання, метод навчання через дослідження
45.	Безсполучникові складні речення і їх різновиди	ПР 04, 08, 11,14, 15	Метод практико-орієнтованого навчання
46.	Багатокомпонентні речення з різними видами зв'язку	ПР 04, 08, 11,14, 15	Метод навчальних дискусій та дебатів

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно з чинним «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Фонетичний рівень мовної системи та його роль у ЗМІ		
Практичне заняття 1. Українська мова як державна: історія та	ПР 4, 8, 11, 14, 15 зокрема й знати значення мови для журналіста, розуміти і реалізувати статус української мови як	10

сучасність. Мовна політика в Україні.	державної, знати мовну політику в Україні, чинне мовне законодавство, правила українського правопису в редакції 2019 року, уміти їх застосовувати в типових мовленнєвих ситуаціях; володіти знаннями з фонетики.	
Практичне заняття 2. Графіка і орфографія та їх роль у ЗМІ. Шрифти. Складнощі правопису слів та їх уживання в медіадискурсі.		10
Практичне заняття 3. Фонетика. Мовний апарат: відділи, органи, функції. Поняття артикуляційної бази та її роль у відтворенні комунікативних технологій		10
Практичне заняття 4. Класифікація звуків та їх артикуляційні особливості. Способи творення звуків та усунення дефектів у мовленні журналістів		10
Самостійна робота 1.		30
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Вимовна норма та її застосування в журналістській діяльності		
Орфоепія. Звуки в потоці мовлення. Фонетична транскрипція	ПР 4, 8, 11, 14, 15, а також знати сегментні й суперсегментні одиниці фонетичного рівня української літературної мови, актуалізувати знання й уміння, употужнити навички правильного наголошування слів. Крім того знати артикуляцію кожного звука мови й вміти правильно вимовляти звуки й звукосполучення, вдосконалити артикуляційну базу, актуалізувати знання й уміння щодо засобів милозвучності української мови, употужнити навички їх застосування	10
Сегментні одиниці мовлення. Склад. Суперсегментні одиниці як інструментарій ЗМІ. Наголос.		10
Милозвучність (евфонія) української мови. Закони милозвучності в практиці професійного комунікатора.		10
ШІ й українська вимовна норма		10
Самостійна робота 2.		30
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за 1 семестр	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 3. Лексикологія. Системна організація та функціонування лексики сучасних українських медіа		

Практичне заняття 9. Лексикологія в системі мовознавчих дисциплін. Слово як основна одиниця медіатексту	ПР 4, 8, 11, 14, 15, а також знати лексичну систему української мови, взаємозв'язками між словами та їхніми значеннями, розуміти поняття гіперо-гіпонімічного ряду, синонімів і квазісинонімів, які входять до його складу, структуру термінів, лексико-граматичні класи слів тощо	5
Практичне заняття 10. Системні зв'язки лексики в сучасному медійному дискурсі. Основні поняття парадигматичних відношень (гіпонімія, лексико-семантичне поле)		10
Практичне заняття 11. Мовні явища синонімії, антонімії, омонімії, паронімії і журналістська практика. Типи синонімів, омонімів, антонімів, паронімів.		5
Практичне заняття 12. Типологія лексичних значень та їх реалізація в журналістських текстах. Полісемія та моносемія.		10
Практичне заняття 13-14. Пряме і переносне значення слів у сучасних медіа. Метафора, метонімія, синекдоха. Тропеїчні засоби в медіадискурсі		20
Самостійна робота 3.		20
Модульна контрольна робота 1.	30	
Всього за модулем 3		100
Модуль 4. Лексичні процеси в сучасному українському медіапросторі		
Практичне заняття 15–17. Стилїстична диференція лексики в мові ЗМІ (загальноживана, термінологічна, діалектна, розмовна, професійна й спеціальна).	ПР 4, 8, 11, 14, 15, а також знати лексичну систему української мови, взаємозв'язками між словами та їхніми значеннями, розуміти поняття гіперо-гіпонімічного ряду, синонімів і квазісинонімів, які входять до його складу, структуру термінів, лексико-граматичні класи слів тощо	15
Практичне заняття 18–20. Емоційно-експресивні засоби в різних жанрах мови преси. Стилїстично знижена лексика (жаргонізми, арготизми, вульгаризми): мовно-етичні аспекти використання.		30

Практичне заняття 21–23. Лексичні засоби репрезентації сучасного українського медіатексту		15
Самостійна робота 4.		10
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 4		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за 2 семестр	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 5. Склад лексики сучасної української мови з погляду її походження. Новітня лексика сучасної журналістики		
Практичне заняття 24. Власне українська лексика. Запозичення як джерело поповнення словникового складу новітніх українських медіа.	ПР 4, 8, 11,14, 15, а також знати лексичну систему української мови, взаємозв'язками між словами та їхніми значеннями, розуміти поняття гіперо-гіпонімічного ряду, синонімів і квазісинонімів, які входять до його складу, структуру термінів, лексико-граматичні класи слів тощо	5
Практичне заняття 25–27. Освоєння англізмів в українській інтернет-комунікації. Функціонування варваризмів, екзотизмів, макаронізмів у медійній мові.		15
Практичне заняття 28–30. Активна й пасивна лексика. Зміна лексичного значення вживаних у мові слів.		15
Практичне заняття 31–33. Неологізми, okazіоналізми, архаїзми, історизми. Динаміка словникового складу сучасної української мови ЗМІ		15
Самостійна робота 5.		20
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 5		100
Модуль 6. Українська фразеологія і лексикографія		
Практичне заняття 34–35. Фразеологія як лінгвістична дисципліна. Класифікація фразеологізмів.	ПР 4, 8, 11,14, 15, а також розуміти українську фразеологію як систему, знати сучасні тенденції в трактуванні фразеологічних одиниць; простежувати динамізм мовленнєвих процесів, що стають мовними явищами; осмислити формування української фразеології; стилістику і конотацію українських фразеологізмів для	20
Практичне заняття 36. Традиційна й трансформована фразеологія в медійній мові. Основні		10

структурно-семантичні прийоми. Трансформація і варіантність фразеологічних одиниць.	використання в медіатекстах; походження і джерела української фразеології	
Практичне заняття 37–38. Лексикографія як прикладна наукова дисципліна. Розвиток української лексикографії.		20
Самостійна робота 6.		20
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 6		100
Навчальна робота	(M1 + M2)/2 * 0,7 ≤ 70	
Екзамен	30	
Всього за 3 семестр	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	

4 семестр

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 7. Морфологія як розділ мовознавства. Морфеміка, словотвір		
Практичне заняття 39. Морфологія. Предмет морфології. Граматичне значення слова та його структура.	ПР 4, 8, 11, 14, 15, а також розуміти національномовну специфіку механізмів словотворення та основні тенденції в сучасному словотворі, зв'язок словотвору та суспільних процесів, роль словотвору в збагаченні словникового фонду сучасної	5
Практичне заняття 40. Морфеміка як рівень мовної системи та як розділ мовознавства	української мови; уміти використовувати словотвірні моделі для творення слів на позначення нових явищ або для заміни запозичених	10
Практичне заняття 41–43. Словотвір і способи словотворення в сучасній українській літературній мові		35
Самостійна робота 7.		20
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 7		100
Модуль 8. Лексико-граматичні класи в масмедійному дискурсі: традиції і новації		
Практичне заняття 44–45. Новітні зміни в межах граматичних категорій іменника	ПР 4, 8, 11, 14, 15. Крім того, знати нові тенденції в морфологічних норм, їх реалізацію в медіатекстах, а також національно марковані граматичні форми; уміти правильно вживати форми слів відповідно до системи словозміни іменних частин мови та дієслова; виявляти міжчастиномовні омоніми та аналізувати їх з погляду морфології; виправляти граматичні помилки в текстах різних стилів: розвинути практичні вміння	10
Практичне заняття 46–48. Дієслово в контексті сучасних тенденцій до перегляду нормативних засад української літературної мови		15

Практичне заняття 49–50. Нові тенденції у вживанні граматичних форм прикметника, числівника, займенника в медійному дискурсі	правильного використання морфологічних норм як в усному, так і в писемному мовленні.	10
Практичне заняття 51. Процесові поняття		5
Практичне заняття 52–53. Службові частини мови (службові слова морфеми) у ЗМІ		10
Самостійна робота 8.		20
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 8		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за 4 семестр	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

5 семестр

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 9. Словосполучення		
Практична робота 1. Предмет і об'єкт синтаксису. Синтаксичні одиниці. Типи синтаксичних зв'язків та їх особливості	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі розуміти та розрізняти типи синтаксичних зв'язків та їх особливості. Уміти розрізняти словосполучення як синтаксичну одиницю та різновиди словосполучень за типом зв'язку та структурою	10
Практична робота 2 Словосполучення як синтаксична одиниця. Різновиди словосполучень за типом зв'язку та структурою.	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі розуміти та розрізняти підрядні та сурядні словосполучення. Уміти виокремлювати та аналізувати підрядні та сурядні словосполучення	10
Практична робота 3 Підрядні словосполучення, їх типи за	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі розрізняти підрядні словосполучення, їх	10
частинимовним вираженням головного компонента, за ступенем семантичної спаяності, за способом зв'язку та семантико-синтаксичними відношенням між компонентами	типи за частинимовним вираженням головного компонента, за ступенем семантичної спаяності, за способом зв'язку та семантико-синтаксичними відношенням між компонентами	
Самостійна робота 9.	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі уміти робити повний аналіз усіх типів словосполучень	40
Модульна контрольна робота 1.		30

Всього за модулем 9		100
Модуль 10. Просте неускладнене речення		
Практична робота 1. Речення як основна синтаксична одиниця, його ознаки. Аспекти вивчення речення у сучасному мовознавстві	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі знати речення як основну синтаксичну одиницю, його ознаки. Розуміти аспекти вивчення речення у сучасному мовознавстві.	10
Практична робота 2 Класифікація простих речень за комунікативними та структурно-граматичними особливостями	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі знати класифікацію простих речень за комунікативними та структурнограматичними особливостями; уміти складати такі речення.	10
Практична робота 3 Двоскладне речення. Типи підметів та присудків; способи їх вираження	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі уміти вирізняти двоскладне речення; знати типи підметів та присудків та способи їх вираження	10
Практична робота 4 Односкладні речення і їх різновид	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі уміти розрізняти односкладні речення і їх різновиди.	10
Практична робота 5 Другорядні члени речення. Їх типи та способи вираження. Неповні речення та їх різновиди.	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі уміти визначати в тексті другорядні члени речення; знати їхні типи та способи вираження. Уміти розрізняти неповні речення та їхні різновиди	10
Практична робота 6 Повний синтаксичний аналіз простого речення	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі уміти розрізняти та аналізувати усі типи простих речень у публіцистичному стилі	10
Самостійна робота 10.	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі уміти здійснювати повний синтаксичний аналіз простого речення.	10
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 10		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за 5 семестр	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

6 семестр

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 11 Просте ускладнене речення		
Практична робота 1. Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Речення з	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі уміти розрізняти просте ускладнене речення, вирізняти речення з однорідними	10

відокремленими членами.	членами та речення з відокремленими членами	
Практична робота 2. Речення із вставними і вставленими конструкціями. Речення із звертанням	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі уміти розрізняти речення із вставними і вставленими конструкціями та речення із звертанням, Уміти складати такі речення та знаходити в публіцистичному стилі.	10
Практична робота 3. Пунктуаційний та синтаксичний аналіз речень із різними засобами ускладнення	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі уміти здійснювати пунктуаційний та синтаксичний аналіз речень із різними засобами ускладнення. Уміти складати такі речення та знаходити в публіцистичному стилі.	20
Самостійна робота 11.	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі уміти здійснювати повний пунктуаційний та синтаксичний аналіз ускладнених речень	30
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 11		100
Модуль 12. Складне речення		
Практична робота 1 Складносурядні речення і їх різновиди	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі уміти класифікувати складносурядні речення і їх різновиди. Уміти складати такі речення та знаходити в публіцистичному стилі.	10
Практична робота 2 Складнопідрядні речення (елементарні та багатокомпонентні) та їх різновиди.	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі уміти розрізняти складнопідрядні речення (елементарні та багатокомпонентні) та знати їхні різновиди. Уміти складати такі речення та знаходити в публіцистичному стилі.	10
Практична робота 3 Безсполучникові складні речення і їх різновиди	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі уміти розрізняти безсполучникові складні речення і їхні різновиди. Уміти складати такі речення та знаходити в публіцистичному стилі	10
Практична робота 4 Багатокомпонентні речення з різними видами зв'язку	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі розуміти та вміти розрізняти багатокомпонентні речення з різними видами зв'язку. Уміти складати такі речення та знаходити в публіцистичному стилі.	10
Практична робота 5 Пунктуаційний та синтаксичний аналіз речень складного речення	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі уміти здійснювати повний пунктуаційний та синтаксичний аналіз складних речень різних типів	10
Самостійна робота 12.	ПР 4, 8, 11,14, 15. У тому числі розуміти та вміти розрізняти складні речення речення з різними видами зв'язку. Уміти складати такі речення та знаходити в публіцистичному стилі.	20

Модульна контрольна робота 2		30
Всього за модулем 12		100
Навчальна робота	(M1 + M2)/2*0,7 ≤ 70	
Екзамен	30	
Всього за 6 семестр	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчим балом. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних та самостійних робіт, екзаменів заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу – плагіат заборонений.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за подвійним дипломом, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в он-лайн режимі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3502>;

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2730>

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3013>

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1485>

- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді); - електронні ресурси:

- <https://nubip.edu.ua/node/2394> – інформаційний портал бібліотеки НУБіП України

- <https://nubip.edu.ua/node/17325> – електронна бібліотека НУБіП України

- <http://www.nbuv.gov.ua/> – інформаційний портал Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
 - <http://journalib.univ.kiev.ua/> – електронна бібліотека Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка
 - <http://j-school.kiev.ua> – сайт Могілянської школи журналістики Національного університету “Києво-Могілянська академія”.
 - <http://hklib.npu.edu.ua/> – інформаційний портал Наукової бібліотеки національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.
 - <https://rada.gov.ua/> – Законодавство України. Офіційний портал Верховної Ради України.
 - <http://www.mon.gov.ua> – офіційний вебсайт Міністерства освіти і науки України.
 - <http://www.ifj.org>. – Міжнародна Федерація журналістів (IFJ – International Federation of Journalists).
 - <https://www.aup.com.ua/category/library> – сайт Академії Української преси.
 - <https://detector.media/> – матеріали сайту ДетекторМедіа.
 - <http://www.academia.edu> – мережа для пошуку наукової літератури Academia
 - <http://www.researchgate.net> – мережа для пошуку наукової літератури Research Gate
 - <http://www.scholar.google.com> – мережа для пошуку наукової літератури Google Scholar
- Тезаурус з лінгвістичної термінології. URL: http://www.mova.info/mov_thes.aspx?l1=68. Українська мова. 6.Енциклопедія. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Rusanivskyy_VM/Ukrainska_mova_Entsyklopedia/ -

Підручники та навчальні посібники.

Вінтонів М. О., Вінтонів Т. М., Бойко М. І. Синтаксис сучасної української мови: навчальний посібник. Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2024.

– інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.

Вовченко Г. В. «Синтаксис складного речення сучасної української літературної мови»
Методичні рекомендації зі схемами розборів Ужгород, 2023

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література до розділу «Практика усного мовлення» Базова

1. Баденкова В., Зинякова А. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Акцентологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Миколаїв : МНУ, 2017. 279 с.
2. Баранник Д. Х. Українська мова на межі століть. *Мовознавство*. 2007. № 3. С. 3-17.
3. Бондар О.І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посібн. Київ : Академія, 2006. 367 с.
4. Вихованець І. Розмовляймо українською : мовознавчі етюди. Київ : Унів. вид-во «Пульсари», 2012. 160 с.
5. Глазова О. П. Українська орфографія : навчальний посібник. Харків : Веста : Ранок, 2005. 384с.
6. Глуховцева К.Д. Складні питання сучасної української літературної мови : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Луганськ : ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2008. 260 с.
7. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ : КММ, 2014. 124 с.
8. Городенська К. Г., Кочукова Н. І., Куцак Г. М. Довідник з української мови (найновіші рекомендації). К., Слов'янськ: Вид-во «Друкарський двір», 2015. 156 с.

9. Дячук Т.М., Литвинська С.В., Добровольська Л.А. Роль мови під час війни. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип.27. Том 2. С.24-28.
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/items/51b15a71-b49a-4365-8c97-057f230ed595>
10. Зинякова А.А. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія: навчально-методичний посібник. Миколаїв : Видавництво НУК , 2011 . 163 с.
11. Караман С. О. Сучасна українська літературна мова: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ : Літера ЛДТ, 2011. 560 с.
12. Кочукова Н. Мова засобів масової комунікації: історія і сучасність (для забезпечення спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література)): навчальний посібник. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 137 с.
13. Кочукова Н. Редагування в засобах масової комунікації (для забезпечення спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література)): навчально-методичний посібник. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2018. 115 с.
14. Наконечна Л. Б. Сучасна українська мова: Фонетика. Орфоєпія. Морфонологія. Графіка. Орфографія: посібник. Видання 2-е, доповнене і перероблене. Івано-Франківськ : НАІР, 2014. 108 с.
15. Сібрук А., Литвинська С. Українська мова як маркер національної ідентичності (на прикладі вивчення дисциплін мовознавчого циклу в ЗВО України). Наукові праці МАУП. Філологія. 2023. Вип. 5 (10). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2023. С.30-36. DOI:[10.32689/maup.philol.2023.5.5](https://journals.maup.com.ua/index.php/philology/article/view/2960).
<https://journals.maup.com.ua/index.php/philology/article/view/2960>
16. Склярєнко В. Г. Історія українського наголосу. Іменник. Київ : Наукова думка, 2006. 710 с.
17. Склярєнко В.Г. Історія українського наголосу. Дієслово. Київ : Наукова думка, 2017. 703 с.
18. Спанатій Л. С., Тимченко М.П. Фонетика, фонологія, орфоєпія, графіка й орфографія: навчальний посібник. Миколаїв : МДУ, 2014. 112 с.
19. Сучасна українська літературна мова : підручник / А. П. Грищенко, Л.І. Мацько, М. Я. Плющ, Н.І. Тоцька [та ін.]. / За ред. А. П. Грищенка. Київ : Вища школа, 2002. 439с.
20. Сучасна українська літературна мова : підручник / За ред. О. Д. Пономарева. Київ : Либідь, 2005. 488 с.
21. Сучасна українська літературна мова : підручник / М. Я. Плющ, С.П. Бевзенко, Н. Я. Грипас [та ін.] / За ред. М. Я. Плющ. Київ : Вища школа, 2009. 430 с.
22. Сучасна українська літературна мова : підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко [та ін.]. / За ред. О. Д. Пономарева. Київ: Либідь, 2005. 488 с.
23. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика : підручник / А.К. Мойсієнко, О.В. Бас-Кононенко, В.В. Бондаренко [та ін.]. Київ : Знання, 2013. 340 с.
24. Шкуратяна Н. Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс: Навч. посіб. Київ : Вища школа, 2010.
25. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста: навч. посібник. Львів: ПАІС, 2004. 332 с.

Допоміжна література

1. Асіїв Л. Морфонологія: проблеми і перспективи дослідження. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2011. Випуск 52. С. 296–305.
2. Багмут А.Й., Бровченко Т.І., Борисюк І.В., Олійник Г.П. Інтоніаційна виразність звукового мовлення засобів масової інформації. Київ, 1994.
3. Берковець В.В. Словникове і фонетичне слово в сучасній українській мові. *Дивослово*. 1999. № 1. С. 10–11.
4. Брайчевський М. Походження слов'янської писемності. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2009. 154 с.
5. Вербич Н. Напрями дослідження інтонації. *Українська мова*. 2006. №1. С. 82–90.

6. Видайчук Т.Л. З історії формування фонетичного принципу сучасного українського правопису. *Сучасні мови і світ*. Київ, 2000. С. 34–44.
7. Винницький В.М. Наголос у сучасній українській мові. Київ, 1984.
8. Дубічинський В.В. Українська лексикографія: Історія, сучасність та комп'ютерні технології: Навчальний посібник. Харків, 2004. 164 с.
9. Задорожний В. Проблеми наголошення: від теорії до практики мовонокористування. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 5. С.146–152.
10. Задорожний В.Б. Як наголошення збагачує мову. *Культура слова*. 2002. Вип. 60. С. 18–23.
11. Космеда Т.А. Графічні системи слов'янських мов: взаємовплив та прагматика. *Наукові праці. Філологія. Мовознавство*. Миколаїв : Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. Вип. 266. Т. 278. С. 63–67.
12. Кровицька О. Українська лексикографія: теорія і практика. Львів, 2005. 175 с.
13. Литвинська С., Приходько О., Сібрुक А. З історії буквених позначень голосних звуків «и» / «і» в українській мові. *Актуальні питання гуманітарних наук: науковий збірник*. Дрогобич : ДДПУ імені Івана Франка, 2024. Вип. № 76, Т. 3. С.102–107. https://www.aphn-journal.in.ua/archive/76_2024/part_3/19.pdf
14. Литвинська С.В., Стецик Х.М. Назви жителів перейменованих українських міст: творення і вживання. *Міжнародний філологічний журнал*. 2024. Т.15. №2. С.43-53. <https://philologicalscience.com.ua/uk/journals/tom-28-2-2024>
15. Литвинська, С. , Ярошовець, Т. , Кандюк-Лебідь С. (2026). Мовна політика українських медіа в умовах дерусифікації інформаційного простору. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія*, (1 (19), 100-105. <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2026.1.12>
<https://journals.maup.com.ua/index.php/philology/article/view/5537>
16. Пентиліук М.І., Гайдаєнко І.В. Евфонічність української мови. *Рідні джерела / Освітній науково-методичний журнал*. Київ, 2003. №2. С. 23–25.
17. Ражда О.Т. Евфонія в системі засобів виразності мовлення. *Вивчаємо українську мову та літературу*. № 26 (354) вересень 2013 р. С. 4–7.
18. Русанівський В.М. Історія української літературної мови. Підручник. Київ, 2001. 392 с.
19. Сербенська О.А. Складні випадки наголошування слів. *Урок української*. 2004. № 7. С. 24–26.
20. Ткаченко О. Українська мова: сьогодення й історична перспектива. Київ : Наук. думка, 2014. 512 с.
21. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоєпія. Графіка і орфографія. Завдання і вправи. Київ, 1995.
22. Тоцька Н.І. Засоби милозвучності української мови. *Урок української*. 2003. № 10. С. 29–32.
23. Фаріон І. Правопис – корсет мови? Український правопис як культурнополітичний вибір. Львів : Свічадо, 2004. 103 с.
24. Шевельов Ю. Історична фонологія української мови. Харків, 2002. 1054 с.
25. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. Київ, 2000.
26. Svitlana Lytvynska, Yuliia Sabadosh, Olena Bahatska, Andrii Kovalenko, Tetyana Khomenko. Dimensiones lingüísticas de la comunicación digital en el contexto de la integración global. *Lengua y Habla*. ISSN-e 2244-811X, №. Extra 31, 2026 (Ejemplar dedicado a: Especial 2026), págs. 20-32 <http://erevistas.saber.ula.ve/index.php/lenguayhabla/article/view/22354>
26. Shvetsova, I., Lytvynska, S., Davydova, T., Romanchuk, S., & Rusavska, O. (2025). Intelligent Language Systems and Technical Linguistic Solutions in the Digital Environment. *International Journal on Culture, History, and Religion*, 7(SI1), 297–313. <https://doi.org/10.63931/ijchr.v7iSI1.195>
<https://www.scopus.com/pages/publications/105012548752>

Довідкова література

1. Библів Н.І. Букву «Г» не забувайте. Тлумачний словник [Електронний ресурс]. Полтава : ПОППО, 2009. 75 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.). Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
3. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. 896 с.
4. Волощак М. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації. Київ : Вид. центр «Просвіта», 2000. 128 с.
5. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. Київ : Наукова думка, 2004. 448 с.
6. Горпинич В. О. Словник географічних назв України (Топоніми та відтопонімі прикметники): Близько 25000 слів. Київ : Довіра, 2001. 526 с.
7. Городенська К. Граматичний словник української мови: сполучники. Херсон : Вид-во ХДУ, 2007. 340 с.
8. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. Львів, 2007. Київ : Знання, 2004. 367 с.
9. Довідник з культури мови / За редакцією С. Я. Єрмоленко. Київ : Вища школа, 2005. 395 с.
10. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ: Либідь, 2001. 224 с.
11. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера? Словник-довідник. Київ : Наукова думка, 2004. 202 с.
12. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови», 2-ге видання доповнене й опрацьоване. Київ : «Українська Книга», 2000. 480 с.
13. Колібаба Л., Фурса В. Словник дієслівного керування. Київ : Либідь, 2017. 656 с.
14. Новий український правопис. Київ : ТОВ «Центр учбової літератури», 2019. 282 с.
15. Орфоепічний словник / Уклад. М. І. Погрібний. Київ: Рад. школа, 1984. 629 с.
16. Орфоепічний словник української мови : у 2 т. / Уклад.: М. М. Пещак та ін. Київ, 2001. 123 с.
17. Словник труднощів української мови / За ред. С. Я. Єрмоленко. Київ. 1989. 219с.
18. Словник української мови. Ред. В. В. Жайворонок. Київ : Просвіта, 2012. 1320 с.
19. Словник фразеологізмів української мови / Уклад.: В. М. Білоноженко та ін. Київ : Наукова думка, 2003. 1096 с.
25. Струганець Л. В. Культура мови. Словник термінів. Тернопіль : Навч. кн. «Богдан», 2000. 88 с.
26. Українська літературна вимова і наголос: Словник-довідник. Київ. 2003. 195 с.
27. Українська мова. Енциклопедія / Редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін. Київ : Українська енциклопедія, 2000. 752 с.
28. Український орфографічний словник: Орфографічний словник української мови: Близько 143 000 слів / За ред. Л. М. Полюги. 3-тє вид., переробл. і доповн. Київ : Довіра, 2002. 1006 с.
1. Український національний лінгвістичний корпус. [Онлайн](#).
2. Корпус інтернет-текстів українською мовою. [Онлайн](#).
3. Корпус української мови з порталу Мова.інфо. [Онлайн](#).
4. Український мовно-інформаційний фонд Національної академії наук України: Український лінгвістичний портал — [Словники України Online](#).
5. Українські словники он-лайн: орфографічний, тлумачний, синонімів gozum.org.ua.
6. Українські словники на лінгвістичному порталі mova.info.
7. Українські словники на сайті [Словопедія](#).
8. Багатомовний онлайн словник [Glosbe](#).
9. Портал словників української мови СЛОВНИК.ua. [Онлайн](#).

10. Словники української мови онлайн [на WorldwideDictionary.org](http://WorldwideDictionary.org).

11. Публічний електронний словник української мови «УКРЛІТ.ORG». [Онлайн](http://ukrlit.org).

Література до розділу «Лексичні норми сучасної літературної мови»

Основна

1. Дубічинський В. В. Українська лексикографія: історія, сучасність та комп'ютерні технології. Харків, 2004. 143 с.
2. Жовтробрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. Київ: Вища шк., 1972. 402 с.
3. Кочукова Н. Сучасна українська мова ЗМІ. Частина І. Лексикологія. Фразеологія (матеріали до лекційних і практичних занять) : навчально-методичний посібник. Київ : НУБіП України, 2025. 155 с.
4. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. Київ: Наук. думка, 1973. 280 с.
5. Сучасна українська літературна мова : підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ, Н. І. Тоцька [та ін.]. / За ред. А. П. Грищенка. Київ: Вища шк., 2002. 439 с.
6. Сучасна українська літературна мова : підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас [та ін.]. / За ред. М. Я. Плющ. Київ: Вища шк., 2005. 430 с.
7. Сучасна українська літературна мова : підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко [та ін.]. / За ред. О. Д. Пономарева. Київ: Либідь, 2005. – 488 с.
8. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика : підручник / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Бондаренко [та ін.]. Київ: Знання, 2013. 340 с.
9. Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія: навч. посібн. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. Київ: Академія, 2006.

Допоміжна

1. Авксентьев Л. Г. Сучасна українська мова. Фразеологія: навч. посіб. Харків: Вища шк. Вид-во при ХДУ. 1988. 134 с.
2. Баран Я. Фразеологія у системі мови. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997. 176 с.
3. Векуа Н. Антонімія як лексико-семантичне явище. *Дивослово*. 2007. № 6. С. 26-32.
4. Воронова М. Варіанти фразеологізмів у журналістському творі. *Урок української*. 2007. № 6. С. 25–26.
5. Врублевська Г. Суржик як елемент міської субкультури. *Урок української*. 2002. № 11–12. С. 12–13, 17.
6. Горбач О. Арго в Україні. Львів: Інститут українознавства імені І. Крип'якевича, 2006. 688 с.
7. Демський М. Українські фраземи й особливості їх творення. Львів–Краків–Париж: Просвіта, 1994. 62 с.
8. Демченко В. Арго як органічний елемент повсякденної української мови. *Дивослово*. 2010. № 5. С. 34–38.
9. Дячук Т. М., Литвинська С. В. Неологізми у віртуальному дискурсі, їхня структурно-семантична характеристика. Мовні та концептуальні картини світу. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2024. Вип. 2 (76). С. 181-196.
<https://doi.org/10.17721/2520-6397.2024.2.10>.
10. Жайворонок В. В. Запозичена лексика в українській мовній картині світу: Мова у слов'янському культурному просторі. Умань, 2002. 412 с.
11. Колоїз Ж. В. Українська оказіональна деривація: монографія. Київ: Акцент, 2007. 311 с.
12. Кочукова Н. І. Трансформовані словосполуки в мові української преси: На матеріалі укр. преси кінця ХХ – початку ХХІ ст. К.: Унів. вид-во „Пульсари”, 2005. 165 с. Бібліогр.: с. 150-165.

13. Кочукова Н. І., Рябініна І. М. Функціонування новотворів з іншомовними компонентами в сучасній українській мові. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. Том 33 (72) № 1. 2022. Ч. 1. С. 47 – 53.
14. Кочукова Н. І., Рябініна І. М., Валковська Д. Функціонування італізмів у сучасній українській літературній мові. *Modern scientific strategies of development : collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov*. Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2022. 349 p. P. 145-150.
12. Кочукова Н. І. Лексеми з формантом еко- в сучасній українській мові. *Грамматичний портрет української мови у XXI сторіччі: збірник тез наукових доповідей учасників Міжнародної наукової конференції на пошану доктора філологічних наук, професора Городенської Катерини Григорівни / уряд.: Н. Г. Горголюк, Л. М. Колібаба, В. М. Фурса*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2024. С. 163–166.
13. Кочукова Н. І., Ягубова Т. В. Лексичні й синтаксичні засоби репрезентації сучасного українського науково-популярного медіатексту. *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 26. Том 2. 2023. С. 14 – 19.
14. Кочукова Н. І. Нові вияви експресивних засобів у сучасному українському науково-популярному медіатексті. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»: науковий журнал*. Острог : Вид-во НаУОА, 2024. Вип. 21(89). С. 119 – 123.
15. Кочукова Н. І., Тендітна Н. М. Розвиток мовної компетентності студентів засобами трансформованої фразеології. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»: науковий журнал*. Острог : Вид-во НаУОА. Вип. 26 (94). 2025. С. 7 – 10.
16. Левицький В. В. Лексична полісемія та квантитативні методи її дослідження. *Мовознавство*. 2003. № 4. С. 17-25.
17. Литвинська С. В., Сібрук А. В., Онуфрійчук Г. І., Стецик Х. М. Ділова українська мова: навч. посіб. / С. В. Литвинська, А. В. Сібрук, Г. І. Онуфрійчук, Х. М. Стецик. К.: НАУ, 2021. – 124 с.
18. Мазурик Д. В. Інноваційні процеси в лексиці сучасної української літературної мови (90-і роки ХХ ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова». Л., 2002. 21 с.
19. Мартос С. А. Молодіжний сленг: міф чи реальність? *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2004. № 11. С. 12–15.
20. Масенко Л. Т. Суржик: між мовою і «язиком». 2-ге вид., зі змінами і допов. Київ: Видавн. дім «КМ Академія», 2019. 232 с.
21. Масенко Л. Українська жаргонологія: проблеми становлення. *Українська мова та література*. 2006. № 38. С. 3-5.
22. Матвіяс І. Г. Діалектна основа лексики і фразеології в українській літературній мові. *Мовознавство*. 2007. № 3. С. 23-27.
23. Мацько Л. З якою лексикою вступаємо в ХХІ століття? *Урок української*. 2000. № 8. С. 14-17.
24. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. Київ: Наукова думка, 1973. 280 с.
25. Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг. Соціальна диференціація української мови. Київ: Критика, 2005. 463 с.
26. Стишов О. А. Основні джерела поповнення фразеологічного складу української мови кінця ХХ – початку ХХІ століть. *Мовознавство*. 2015. № 1. С. 33-47.
27. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації): монографія. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2003. 388 с.
28. Стратулат Н. В. Семантична неологізація як спосіб збагачення словникового складу української мови. *Мовознавство*. 2007. №3. С.69-77.
29. Томіленко Л. М. Суржик як об'єкт наукових досліджень і дискусій. *Мовознавство*. 2014. № 4. С. 69-80.
30. Чучвара А. Вплив просторіччя на формування прізвищ у соціогрупі «школяр». *Мова і суспільство*. 2016. Вип. 7. С. 85-92.

31. Шумейкіна А. Сучасний український сленг: конотативний аналіз. *Дивослово*. 2010. № 7. С. 31-35.

Словники і довідники Тлумачні та термінологічні словники української мови

1. Бирик С. П., Єрмоленко С. Я., Пустовіт Л. О. Словник епітетів в українській мові. Львів, 1998.
2. Білецький-Носенко Н. Словник української мови / Підгот. до вид. В. В. Німчук. Київ, 1996.
3. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. Київ, 1986.
4. Демська О. М., Кульчинський І. М. Словник омонімів української мови. Львів, 1996.
5. Деркач П. М. Короткий словник синонімів української мови. Львів; Краків; Париж, 1993.
6. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. Київ, 1993.
7. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Короткий словник перифраз. Київ, 1985.
8. Короткий тлумачний словник української мови / За ред. Д. Г. Гринчишина. Київ, 1998.
9. Новий тлумачний словник української мови / За ред. С. Я. Єрмоленко: У 4 т. Київ, 1998.
10. Погиба Л. М. Словник антонімів / За ред. Л.С. Паламарчука. Київ, 1987.
11. Словарь української мови; У 4 т. / Ред. з додатком власного матеріалу Б. Грінченка. Київ, 1907-1909 (перевидано: Київ, 1996, 1997).

Термінологічні словники (рекомендовані для журналістів)

1. Галич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ, 1985.
2. Григораш Д. С. Журналістика у термінах і виразах. Львів, 1974.
3. Куньч З. Риторичний словник. Київ, 1997.
4. Лесин В. М., Пулинець О. С. Словник літературознавчих термінів. Київ, 1965.
5. Літературознавчий словник-довідник. Київ, 1997.
6. Сучасна українська мова. Довідник / За ред. О. Пономарева. Київ, 1993.

Словники іншомовних слів

1. Доманицький В. Словарик. Пояснення чужих та не дуже зрозумілих слів. Київ, 1906.
2. Коломієць М. П., Молодова Л. В. Словник іншомовних слів. Київ, 1998.
3. Кузеля З., Чайковський М. Словар чужих слів. Чернівці, 1919.
4. Пиптенко З. Словник чужих слів, що вживаються в українській мові. Київ, 1906.
5. Словник чужомовних слів / За ред. О. Бадана Яворенка. Харків; Київ, 1932.
6. Словник чужомовних слів, що увійшли в мову українську. Київ, 1924.

Орфографічні словники української мови (сучасні)

1. Орфографічний словник української мови: Близько 120 тис. слів. Київ, 1994.
2. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису та слововживання / За ред. В. М. Русанівського. Київ, 1989.
3. Голоскевич Г. Правописний словник. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто. Львів, 1994.
4. Пономарів О. Фонема Г та Ґ. Словник і коментар. Київ, 1997.

Орфоепічні словники

1. Головащук С.І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. Київ, 1995.
2. Орфоепічний словник / Уклад. М. І. Погрібний. Київ, 1984.
3. Українська літературна вимова і наголос: Словник-довідник. Київ, 1973.

Фразеологічні словники

1. Батюк Н.О. Фразеологічний словник. Київ, 1966.
2. Коваль А. П., Коптілов В. В. Крилаті вислови в українській літературній мові. Київ, 1975.

3. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Словник фразеологічних синонімів. Київ, 1988.
4. Прислів'я та приказки: У 3 т. / Упоряд. М. М. Пазяк. Київ, 1989-1991.
5. Удовиченко Г. М. Фразеологічний словник української мови: У 2 т. Київ, 1984. Т. 1-2.
6. Українські приказки, прислів'я і таке інше / Спорудив М. Номис. СПб., 1864.
7. Фразеологічний словник української мови: У 2т. Київ, 1993.

Історичні та етимологічні словники

1. Етимологічний словник української мови: У 7 т. Київ, 1982-1989. Т. 1-3.
2. Огієнко І. Етимологічно-семантичний словник української мови: У 4 т. Вінніпег; Канада, 1979, 1995.
3. Словник староукраїнської мови XIV-XV ст.: У 2 т. Київ, 1977-1978.
4. Словник української мови XVI першої половини XVII ст. Львів, 1994-1996.

Ономастичні словники

1. Редько Ю.К. Довідник українських прізвищ. Київ, 1968.
2. Скрипник Л. Г., Дзятківська П. П. Власні імена людей. Словник-довідник. Київ, 1986.
3. Янко М. Т. Топонімічний словник-довідник Української РСР: У 3 т. Київ, 1973.

Інші словники

1. Бутенко М. П. Словник асоціативних означень іменників в українській мові. Львів, 1989.
2. Лисенко П. С. Словник діалектної лексики середнього і східного Полісся. Київ, 1961.
3. Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок. Київ, 1984.
4. Пиркало С. Перший словник українського молодіжного сленгу. Київ, 1998.

Українські енциклопедичні видання

1. Енциклопедія українознавства / Гол. ред. П. Кубійович: В 11 т. Париж; Нью-Йорк, 1955-1995. (Т. 1-7 перевидано: Львів, 1993-1997).
2. Онацький Є. Українська мала енциклопедія. Буенос-Айрес, 1957-1967.
3. Українська загальна енциклопедія / За гол. ред. І. Раковського. Львів; Станиславів; Коломия, 1929-1935.

Довідники

1. Волощак М. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання. За матеріалами засобів масової інформації. Київ, 2000.
2. Гринчишин Д., Капельшній А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. Львів, 1996.
3. Культура української мови: Довідник / За ред. В.М. Русанівського. Київ, 1990.
4. Миронченко В. Я. Інформаційне радіомовлення на Україні. Київ, 1984.
5. Непийвода Н. Сам собі редактор. Порадник з української мови. Київ, 1998.
6. Шевченко Л. Ю., Різун В.В, Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова: Довідник. Київ, 1993.
7. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. Київ: Наук. думка, 2010. 432 с.
8. Бодик О. П. Сучасна українська мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навч. посіб. / О.П. Бодик, Т.М.Рудакова. – К. : Центр учбової літератури, 211. 416 с.
9. http://shron.chtyvo.org.ua/Bodyk_Ostap/Suchasna_ukrainska_literaturna_mova_Leksyk_olohiia_Frazeolohiia_Leksykohrafiia.pdf

Література до розділу «Морфологічні норми сучасної літературної мови» Основна

1. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови. Морфологія: Підручник. К.: Либідь, 1993. 336 с.
2. Бойко В. М. Граматика української мови: морфеміка, словотвір, морфологія : навч. Посіб. / В. М. Бойко, Л. Б. Давиденко. Київ : Академвидав, 2014. 246 с. (Серія «Альма-матер»).

3. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Грищенко А. П. Граматика української мови. К., 1982.
4. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови: Академ. Граматика укр. Мови / І. Вихованець, К. Городенська; за ред. І. Вихованця. К.: Унів. Вид-во «Пульсари», 2004. 400 с.
5. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. Київ: Наукова думка, 1988. 256 с.
6. Горпинич В. О. Морфологія української мови: підр. Для студ. вищ. навч. заклад. / В. О. Горпинич. К. : ВЦ «Академія», 2004. 336 с. 110
7. Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української мови. Частина І. К.: «Радянська школа», 1965. 286 с.
8. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови: Морфологія: Монографія. Донецьк, 1996.
9. Караман С. О. Сучасна українська літературна мова: навч. Посібник для студ. Вищ. Навч. Закл. / О. С. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ [та ін.]; за ред. С. О. Карамана. К.: Літера ЛДТ, 2011. 560 с.
10. Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови: Морфологія. Вид. 2-е, уточн. і доп. Вінниця: Поділля-2000, 2003.
11. Мойсієнко А. К., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис: підручник. К.: Знання, 2010. 374 с.
12. Олійник О. Б., Шинкарук В. Д., Гребницький Г.М. Граматика української мови. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 544 с.
13. Пентиліук М. І., Іващенко О. В. Українська мова: Підручник-комплекс / М. І. Пентиліук, О. В. Іващенко. К. : Ленвіт, 2001. 352 с.
14. Плющ М. Я. Граматика української мови: У 2 ч. Ч. 1. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: Підручник. К.: Вища шк., 2005. 286 с.
15. Плющ М. Я., Бевзенко С. П., Грипас Н. Я. Сучасна українська літературна мова: Підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.. К.: Вища шк., 2003. 430 с.
16. Пономарів О. Д. Сучасна українська мова: Підручник. К.: Либідь, 2001. 400 с.

Допоміжна

1. Волощак М. Неправильно-правильно: Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації. К.: Укр. Видавнича спілка, 2000. 265 с.
2. Гнатюк Г. М. Дієприкметник у сучасній українській літературній мові. К.: Наукова думка, 1982. 248 с.
3. Загнітко А. П. Морфологічні категорії іменника в синтагматиці і парадигматиці. К.: НМК ВО, 1989. 63 с.
4. Загнітко А. П. Сучасні лінгвістичні теорії: Монографія. Вид. 2-ге випр. і доп. Донецьк: ДонНУ, 2007. 219 с.
5. Загнітко А. П. Структура та ієрархія валентних значень дієслова. К.: НМК ВО, 1990. 64 с.
6. Загнітко А. П. Дієслівні категорії в синтагматиці і парадигматиці. К.: НМК ВО, 1990. 132 с.
7. Загнітко А. П. Система і структура морфологічних категорій сучасної української мови (проблеми теорії). К.: Інститут системних досліджень освіти, 1993. 343 с.
8. Українська мова: Енциклопедія / редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін. [2-ге вид.]. К. : Вид-во «Укр. Енцикл-я» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.
9. Кочукова Н.І. Звертання в українському публічному дискурсі: прагматика, мовна норма та журналістська практика. *Закарпатські філологічні студії. Закарпатські філологічні студії*. Вип. 45. Том 2. Видавничий дім «Гельветика». С. 34 – 39.
DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2026.45.2.5>
https://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/45/part_2/7.pdf
10. Український правопис: / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. К.: Наук. Думка, 2012. 288 с.

11. Шкурятяна, Н. Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс [Текст] : навч. Посіб. Для студ. Нефілол. Спец. Вищ. Навч. Закл. / Н. Г. Шкурятяна, С. В. Шевчук. К. : Вища школа, 2007. 823 с.
12. Юшук І. П. Українська мова. К.: Либідь, 2004. 640 с.
13. Юшук І. П. Українська мова. Вправи: Навч. Посібник. К.: Либідь, 2009. 368 с.112
14. Юшук І. П. Практикум з правопису української мови. К.: Освіта, 2000. 254 с.
15. Мислива-Бунько І. Складні слова в мові сучасної української преси: структура та стилістичні функції : автореф. Дис. ... на здобуття канд. Філол. наук. Луцьк, 2014. 18 с.
16. Kostusiak N., Navalna M., Prosiyanuk O., Kochukova N., Skliarenko O., Savenko O. Military-marked abbreviations in modern Ukrainian media discourse. *Veredas do Direito*. 2026. Vol. 23. No 3. Article e234673. P. 1–22.

1. https://www.academia.edu/Documents/in/мова_ЗМІ_лексичні_та_словотвірні_процеси_в_мові_ЗМІ_культура_мови_ЗМІ
2. Словник українських прийменникових колокацій [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.mova.info/sl_spol.aspx.
3. «Словники України» on-line [Електронний ресурс].
Режим доступу : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
4. Словник української мови online: у 20 т. / Томи 1-15. (А-Обміль) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ulif.org.ua>
5. Лінгвістичний портал «Mova.info» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mova.info/Page.aspx?ll=61>.

Література до розділу «Синтаксичні норми сучасної літературної мови»

Основна

1. Козачук Г. О. Українська мова: Практикум. Київ : Вища шк., 2008. 414 с.
2. Новий український правопис: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 284 с.
3. Степаненко М.І. Навчальний посібник «Сучасна українська української мова ЗМІ». Київ : НУБіП України, 2025. 233 с.
4. Степаненко М.І., Степаненко Н.С. Навчальний посібник «Синтаксис української мови ЗМІ». Київ : НУБіП України, 2025. 232 с.
4. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс: [навч. посібник для вузів] / редкол. Н. Г. Шкурятяна, С. В. Шевчук. Київ : Вища шк., 2007. 823 с.
5. Українська мова: [енциклопедія] / редкол. В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.
6. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови: Модульний курс: [навч. посіб.]. Київ : Вища шк., 2006. 326 с.
7. Шкурятяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс: навч. посіб. для вузів. Київ : Вища шк., 2007. 823 с.

Допоміжна

- 1.Вінтонів М. О. Актуальне членування речення і тексту: формальні та функційні вияви: [монографія]. Донецьк : Донецький нац. ун-т, 2013. 327 с.
2. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Семантико-синтаксична структура речення. Київ : Вища школа, 1983. 283 с.
3. Гуйванюк Н.В., Кульбабська О.В. Складні ускладнені речення: Теоретичнопрактичний блок. Чернівці: Рута, 2003. 145 с.
4. Загнітко А. П. Теорія сучасного синтаксису : монографія. Донецьк : ДонНУ, 2006.

5. Іваницька Н. І. Нариси з синтаксису української мови. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2011. 183 с.
6. Кульбабська О. В. Вторинна предикація у простому реченні. Чернівці, 2011. 389 с.